



Удзельнікі тэатральнай студыі «Іскрынка» пры Літаратурным музеі Сафія Калесніківа, Уладзіслава Бондараў, Вікторыя Балтуцкая і Арсеній Дрозд

Дзя самаваара Кузьмы Чорнага

Літаратурным музеі Кузьмы Чорнага, які знаходзіцца ў гарадзкім Цімкавічы, у зале юнацтва і дзяцінства Мікалая Раманоўскага знаходзяцца ўнікальныя экспанаты: абрус і самавар.

У 1962 годзе ў музеі адбылася экспазіцыя, у якую прывезлі абрус і самавар. Цімкаўлянка Мікалая Раманоўскага знайшла, што ў яе ў доме ляжыць абрус, і падарыла ёй маці Кузьмы Чорнага Гліцэра Майлаўна. Гліцэра падарыла яго сама, бо яна выдатным майстрам па ткацтве. Ніхто з дзяцей не мог так шчыльна ніткаў ніты, каб атрымаўся складаны малюнак на сурвэтках, як гэта рабіла Гліцэра са сваім бацькам – вядомым майстрам-ткачом Міхалам Парыбкам (папулярнаму Чорным).

Наогул, дзяды Кузьмы Чорнага былі ткачамі. Бацька, Карл Феліксавіч, таксама займаўся ткацтвам, але потым пачаў цеслярыць. Невыпадкова, што і Мікалай умеў ткаць. Падрабязна сакрэты ткацкага майстэрства ён апісвае ў сваім артыкуле «Случкія сарвэты», які быў надрукаваны ў 1945 годзе. Вось, напрыклад, ён піша пра ткацкія ўзоры – дасэні: «Дасэні рэзка дзяліліся на два самастойныя гатункі – «просты» і «павучковы». Кожны з гэтых дасэняў меў дваццаць чатыры «паддасэні». «Просты» дасэнь меў у сваёй аснове народны арнамент, складзены з квадратаў. «Павучковы» дасэнь з’явіўся на аснове народнага арнаменту з крывых ліній. Гэта ўжо былі формы кветак, лісткаў, цэлых раслін».



Кузьма Чорны з дачкой Рагнедай, 1938 год

Наш музейны абрус складзены з двух гатункаў (кавалкаў тканіны), маючы «просты» геаметрычны арнамент. Калі ўжо разаслалі на стале абрус, дык

прышоў час ставіць самавар. У музеі не так шмат асабістых рэчаў Кузьмы Чорнага. Адна з іх – гэта самавар, якім ён карыстаўся ў 30-я гады мінулага стагоддзя. Яго перадалі

ў музей родзічы пісьменніка ў 1994 годзе, калі музею быў нададзены статус дзяржаўнага і стваралася новая экспазіцыя.

Так сталася, што самавар быў не проста бытавой прыналежнасцю, а ўвасабляў сабой дабрабыт, утульнасць і дастатак сям’і. Ён красаваўся ў самым ганаровым месцы ў доме. Гэтыя пузатыя прыгажуні мелі розныя формы. Самыя распаўсюджаныя з іх былі: банка, ваза і чарка. Самавар Кузьмы Чорнага мае форму чаркі, але не простую, а з дзвюма вітымі калонамі. Сам ён медны, зроблены ў Туле на самаварнай фабрыцы братаў Рузіных у канцы XIX – пачатку XX стагоддзя.

Кузьма Чорны любіў прымаць гасцей. Як успамінала дачка пісьменніка Рагнеда Мікалаеўна: «Дом наш быў хоць і небагаты, але гасцінны, вакол бацькі заўсёды раіліся людзі».

Аляксей Зарыцкі

ў сваім артыкуле «У доміку пад Траецкай гарой» пісаў: «Яшчэ і суткі не прамінулі з таго часу, як Чорны ўвёў мяне ў сваю кватэрку, а я ўжо адчуў сябе ў ягонай сям’і сваім. Шчырая гасціннасць і абыходжанне гаспадары і ягонай жонкі, Рэвекі Ізраілеўны, рабілі іхнія два незайздросныя пакойчыкі прывабнымі і ўтульнымі».

У музеі існуе традыцыя – пасля экскурсіі частаваць наведвальнікаў духмянай травяной гарбатай каля самавара Кузьмы Чорнага. Ваду для гарбаты прывозім з калодзежа на Капыльскай вуліцы, з якога раней яе брала сям’я Раманоўскіх.

Шчыра запрашаем у наш гасцінны і ўтульны музей!

Людміла НИЖЭВІЧ, загадчык філіяла «Літаратурны музей Кузьмы Чорнага» ўстанова «Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры»

Фота Паўла ШЭІНА